

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os:	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ:	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
4. Názov projektu:	Inovujeme a vzdelávame pre prax
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z527
6. Názov pedagogického klubu:	14a Klub učiteľov ČG
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Zuzana Hiščárová
8. Školský polrok	I. polrok 2020/2021
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	https://iavpp.spsbj.sk/

10.

Stručná anotácia

Cieľom písomného výstupu je zhodnotenie činnosti Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti počas prvého polroka v školskom roku 2020/2021, dodržanie plánu práce pedagogického klubu a prijatie záverov a odporúčaní pre ďalšiu pedagogickú prax.

Kľúčové slová

čitateľská gramotnosť, ciele čitateľskej gramotnosti, práca žiakov s textom, porozumenie textu, metakognícia, formulácia a kladenie otázok, tvorba testov na čitateľskú gramotnosť, aktívne učenie, práca s tabuľkami a grafmi, vyhodnotenie činnosti, výmena pedagogických skúseností

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Témou písomného výstupu Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti je analýza činnosti klubu počas prvého polroka v školskom roku 2020/2021, porovnanie skúsenosti jednotlivých členov klubu, priblíženie cieľov čitateľskej gramotnosti, analýza práce žiakov s textom, porozumenie textu a výmena pedagogických skúseností.

Jadro:

Klub učiteľov čitateľskej gramotnosti pracoval počas prvého polroka školského roka 2020/2021 formou pravidelných stretnutí. Jednotlivé stretnutia vychádzali z plánu pracovných činností pedagogického klubu a držali sa cieľa celého projektu - Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov.

Klub učiteľov čitateľskej gramotnosti tvoria ôsmi členovia: Ing. Otília Beňová, Mgr. Martina Chovancová, Mgr. Nataša Dzubáková, PaedDr. Zuzana Hiščárová, Mgr. Jana Petrušová, Ing Pavol Petrík, Mgr. Renáta Popovcová a Mgr. Jaroslav Stach. Členovia Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti sa stretávali pravidelne dvakrát mesačne mimo svojich vyučovacích hodín. Tri stretnutia prebehli prezenčne, sedem stretnutí prebehlo online formou – kvôli situácií spojenej s pandémiou koronavírusu, a teda klub zasadal spolu desaťkrát. Stretnutia sa uskutočňovali na základe plánu pracovných činností pedagogického klubu. Činnosť klubu začala v septembri 2020.

Členovia boli oboznámení s činnosťou klubu na prvom stretnutí, každý z členov dostal plán práce klubu na daný školský polrok a bol oboznámený s cieľmi a obsahom projektu. Členovia klubu mali možnosť počas stretnutí prispievať svojimi skúsenosťami a nápadmi na témy stretnutí alebo spoločne riešiť problémy, ktoré sa najčastejšie vyskytujú počas vyučovacích hodín.

Každé zo stretnutí sa zameriavalo na inú tému z plánu pracovnej činnosti pedagogického klubu, kde si členovia, učitelia rôznych aprobácií a odborných predmetov, vymieňali skúsenosti, nápady, postrehy zo svojho vyučovania. Pri každej téme členovia diskutovali o tom, čo v danej téme robí žiakom najväčšie problémy a snažili sa hľadať riešenia, aby sa tieto problémy, čo najefektívnejšie odstránili.

Na úvodnom stretnutí sa členovia oboznámili s plánom práce klubu, s konkrétnymi aktivitami, tvorbou a využívaním učebných pomôcok. Analyzovali úroveň čitateľskej gramotnosti na vyučovacích hodinách predmetov ako slovenský jazyk a literatúra, dejepis, občianska náuka, cudzie jazyky, telesná a športová výchova a odborné predmety. Taktiež bolo toto stretnutie zamerané na ciele čitateľskej gramotnosti a rozvoj čitateľských kompetencií. Členovia klubu sa dohodli, že jednotlivé aktivity budú korešpondovať s učebnými osnovami a tematickými plánmi. Zhodli sa na tom, že výsledkom realizácie aktivít v rámci projektu má byť zvýšená aktívna činnosť žiakov na vyučovacích hodinách, rozvoj ich kreativity a čitateľskej gramotnosti v jednotlivých predmetoch.

Druhé stretnutie bolo zamerané na implementáciu čitateľskej gramotnosti školského vzdelávacieho programu. Členovia porovnali svoje skúsenosti z praxe a stratégie rozvoja čitateľskej gramotnosti, ktoré je možné využiť pri preberaní určitých tematických celkov v rámci jednotlivých vyučovacích predmetov. Čitateľská gramotnosť tvorí nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových

kompetencií, predovšetkým kompetencie k učeniu sa. Nedostatočná čitateľská gramotnosť vedie k vážnym problémom pri štúdiu, ako aj pri uplatňovaní nárokov na trhu práce. V rámci jednotlivých predmetov sme uviedli konkrétne jazykové kompetencie, ktoré je u žiakov potrebné rozvíjať – čítanie s porozumením, zlepšovanie ústneho a písomného prejavu. Nízky rozvoj čitateľskej gramotnosti môže výraznejšie súvisieť s kognitívnym výkonom žiakov, ktorí dosahujú slabšie študijné výsledky. Je dôležité na vyučovacích hodinách podporovať aktívne čítanie, prácu so známym i neznámym textom, prácu s umeleckým a odborným textom. Z diskusie s členmi klubu vyplynulo, že je vhodné v rámci všetkých vyučovacích predmetov určiť vhodné tematické celky s cieľom implementácie rôznych metód, stratégií a techník rozvoja čitateľskej gramotnosti. Zvyšovať čitateľské kompetencie je možné v rámci všetkých vyučovacích predmetov.

Témou tretieho stretnutia bola práca žiakov s textom a výmena pedagogických skúseností učiteľov. Všetci sme sa zhodli na tom, že, ak má žiak obsahu článku alebo príbehu rozumieť, nemá byť jeho prioritou pri čítaní rýchlosť ani plynulosť. Musí byť plne sústredený na obsah aj význam textu, aby dosiahol požadovaný cieľ. Rovnako dôležitý je výber textu zo strany učiteľa, prípadne aj žiakov. Usúdili sme, že ak je text primeraný veku žiakov, je pre nich zaujímavý a zároveň vychádza z danej situácie a témy, ktoré sú obsahom danej hodiny, dosiahneme vytýčený cieľ ľahšie a rýchlejšie. Preto, aby sa predišlo núde na vyučovacej hodine, je vhodné učebné texty striedať s textami z iných zdrojov, ako sú internet, časopisy, zaujímavé knižné publikácie v závislosti od vyučovacieho predmetu. Nemali by sme zabúdať ani na to, že sa treba snažiť vyberať texty, čo najviac blízke náture a záujmom žiakov. Zo skúseností členov nášho klubu vyplýva, že žiaci sa s takýmito textami trápia oveľa menej a mnohí z nich sa napriek únave, príp. celkovému nezájmu, až odporu k danému vyučovaciemu predmetu, dokážu aspoň na chvíľu zamyslieť nad tým, čo čítajú. A to pedagóg naozaj ocení, pretože dokázal „zobudiť spiaceho študenta“. Členka nášho klubu, vyučujúca cudzí jazyk, sa s nami podelila o vlastnú skúsenosť s touto témou. Na vyučovacích hodinách často využíva úlohy typu „výber správnej odpovede“, ktoré považuje za veľmi účinné, pretože nútia žiaka sústredene hľadať v texte správnu odpoveď. Jej názor zdieľame aj my, ostatní členovia, keďže máme podobné skúsenosti. Zároveň dodávame, že, ak žiak má byť hodnotený za takúto prácu známku, teda, že nejde len o úlohu „bez následkov“, je preňho opakované čítanie textu hnacím motorom. Pravda, len ak mu na známke naozaj záleží.

Text s názvom „Causes of floods“ bol už na prvý pohľad náročný, teda určený pre žiakov najvyššieho, maturitného ročníka. Žiaci s ním pracovali v rámci prípravy na maturitnú skúšku z jazyka a hoci neboli za zadané úlohy k textu hodnotení, pracovali dôsledne s vedomím, že ich čaká náročná skúška, na ktorú sa musia zodpovedne pripraviť.

Okrem toho, že je tento článok pre maturantov zameraný hlavne na prácu s textom, využila ho

kolegyňa aj na upevnenie vedomostí z oblasti environmentalistiky, čo je jedna z maturitných tém. Takýmto spôsobom sa dopracovala k dvom cieľom súčasne :

- Žiaci boli nútení článok dôkladne preštudovať, a to nielen kvôli hľadaniu správnych odpovedí, ale aj pre náročnosť a rozmanitosť slovnej zásoby. Boli nútení viac premýšľať a hlavne domýšľať si, keďže mnohým slovám nerozumeli. A to je jadrom čitateľskej gramotnosti.
- Oboznámili sa so slovnou zásobou, ktorá im uľahčí komunikáciu na túto tému pred maturitnou komisiou.

Téma životného prostredia sa núka aj na iných vyučovacích predmetoch, prioritne je to vec biológie, ale pri troche tvorivosti a predstavivosti pedagóga je použiteľná napr. aj na hodinách chémie, fyziky, možno aj slovenčiny a ďalších.

Štvrté stretnutie bolo opäť venované práci s textom a porozumeniu textu žiakmi. Členka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti, vyučujúca slovenského jazyka a literatúry, predstavila danú tému a uviedla kľúčové body, na ktoré sa pri spracovaní témy zamerala. Zdôraznila dôležitosť čitateľskej gramotnosti v živote každého človeka. Ako konkrétnu ukážku práce s textom pripravila pracovný list určený pre žiakov 1. ročníka v predmete slovenský jazyk a literatúra. Zvolila si prácu s textom poviedky Jozefa Gregora Tajovského Maco Mlieč.

Ukážka č.1

„Mliečnik, a koľkože ste to vy už u richtárov?“ vše zastavil som sa pri starom richtárovi kraviarovi, keď pásaval pod cestou kravy. Poďakoval som sa mu a Maco díval sa, či sa ho dačo opytujem, lebo bol hluchý spoly.

„A teraz že koľko máte rokov?“

„Ktože ho tam...Nuž ale budem mať iba dáky rok-dva menej ako náš gazda. On sa bol takto v lete oženil a ja potom na jeseň prišiel som k nemu za paholka.“

Gazda mal už aspoň šesťdesiat rokov, lenže sa ten nedal s Macom ani porovnať. Bohatý, doprial si, nič nerobil, peši nevyšiel ani do poľa, nuž mal brucho ako súdok a tvár ako mesiac na splni, a na Macovi iba ohorená čierna chlpatá kožka na širokých veľkých kostiach, čaptavá noha a dokľavené prsty na rukách.

„A plácu že akú máte?“

„Peňazí?“

„Hej.“

„A len tak, čo potrebujem: na dohán, švíbalky a ...A načo že sú mi už teraz? Aj tak by som ich užít nemohol. Ženy, detí nemám...A gazda sľúbil, že ma opatrí až do smrti, či budem vládäť dačo robiť, alebo nie,“ s akousi hrdosťou odpovedal starý Mliečnik, že má také zásluhy.

Ale rodičia mu potom jedno za druhým pomreli, stará gazdiná tiež, a Macovi na piaty rok už nevyplatili, na šiesty ho nejednali a Maco slúžil ďalej. Dali mu najesť, kúpili mu súkna na háby, krpce, dávali mu každý deň pálenky, na dohán si vše vyprosil a takto šiel rok za rokom. Keď mu rodičia pomreli, Maco sa bol chcel aj

oženiť, ale za takého mrzkaňa hluchého nechcela ísť žiadna dievka. Ale jednak, keby sa bol poprosil, bol by sa mohol oženiť. Ale on dievkam vynadal, naštekal a o ženu sa viac neobzrel. Začas sa ešte držal ako mládenec, holil si celú tvár, vlasy si mastil, začesával a dával podstrihovať. Ale keď mu prešlo tridsať rokov, čím ďalej, tým viac sa zanedbával. Neumýval sa, iba v nedeľu, alebo keď ho gazdiná lebo dievky od stola zahnojeného oddur

(Čítanka pre 1. ročník gymnázií a stredných odborných škôl, str.80-83)

1. **Kompozícia poviedky.** Kompozičnú osnovu epického diela tvorí 5 uvedených bodov. Ktoré časti úryvku by ste zaradili ku jednotlivým bodom?

1. **expozícia – úvodná časť**.....
2. **kolízia – zauzľovanie, zápleтка**.....
3. **kríza – vyvrcholenie deja**.....
4. **peripetia – nečakaný zvrat**.....
5. **záver – riešenie, rozuzlenie**.....

2. **Doplňovanie do textu** – Prečítajte si ukážku a doplňte chýbajúce slová do textu. Pomôžte si čítankou.

Ukážka č.2

Gazdu vypočul, ale sa nepotešil. Bolo mu to ľahostajné. Ak vyzdravie, bude robiť, ak1, bude v hrobe hniť. A jemu bolo akô jedno,2.....3.

„No, dobre, keď pošlete, ale jednak, gazda môj a gazdiná,“ a hľadal ju4 po izbe(ale tá bola u sestry), „ďakujem vám, že ste ma celý život vo vašom dome..... 5, chovali, šatili a všetko...

Konečne aj richtárovi vypadli slzy a v svedomí bohviečo si myslel, ale všetko dobré. Bolo už neskoro. Maca našli ráno studeného v6.

3. **Prečítajte text a riešte úlohy:**

1. Koľko postáv vystupuje v ukážke?.....
2. Charakterizuje hlavnú postavu. Vypracujte jej vonkajšiu a vnútornú charakteristiku. Uvádzajte príklady z textu.
3. Sformulujte tému poviedky.....
4. Určte typ rozprávača.....
5. Aké slohové postupy sú využité v ukážke?.....
6. Aký je váš dojem z prečítanej ukážky / celej poviedky?.....
7. Do ktorého jazykového štýlu zaradíte doplnené slová v ukážke?

8. Aké slohové postupy sú použité v ukážkach?

4. Výber z viacerých možností – Prečítajte si otázky a zakrúžkujte správnu odpoveď:

1. Má Maco Mlieč nejakú rodinu?

- a) nie, je slobodný
- b) má ženu
- c) má ženu a deti
- d) žije s rodičmi

2. Označte, čo nevyplýva z ukážky:

- a) Maco sa chcel oženiť,
- b) spával v telínci,
- c) prichádza za gazdom porátať sa,
- d) zvieratá rád opatroval.

3. Maca Mlieča dievky odmietli, lebo

- a) nemal peniaze
- b) bol starý,
- c) nadával im
- d) bol lenivý.

4. Zhrňte základné znaky krátkej epiky (dej, postavy, kompozícia, rozprávač, štylistické postupy) a svoje poznámky zapisujte. Utvorte PowerPointovú prezentáciu, ktorú môžete doplniť ukážkami z čítanky.

Úvod hodiny bol zameraný motivačne na opakovanie učiva formou tvorby vlastných predpovedí a zároveň konfrontácia so skutočnou správnou odpoveďou. Pri práci s textom si zvolila rozličné úlohy a typy otázok – doplniť odpoveď, vybrať správnu odpoveď, doplniť chýbajúce slová, vytvoriť charakteristiku, aplikovať na konkrétny text a pod. Úlohy boli zamerané na všetky zložky predmetu - literárnu (historické obdobie, štruktúra literárneho diela), štylistickú (slohové postupy a slohové útvary) i jazykovú (lexika hovorového štýlu, nárečové slová). V závere vyučovacej hodiny žiaci urobia zhrnujúci zápis a samostatne vytvoria PowerPointovú prezentáciu (domáca úloha). Popri pracovnom liste uviedla aj ukážku práce s nesúvislým textom, ktorú môžu využiť aj vyučujúci odborných predmetov.

V ďalšej časti stretnutia členovia klubu diskutovali na uvedenú tému Práca s textom a jeho porozumenie žiakmi. Všetci sa zhodli na tom, že pri rozvoji čitateľských stratégií je veľmi dôležité si

ujasniť, čo má žiak urobiť, ako zrealizovať danú aktivitu a ako použiť danú zručnosť.

Je potrebné rozlišovať medzi známym a neznámym textom. V našom prípade úlohy boli zamerané nielen na vybrané ukážky, ale aj na obsah celej poviedky, ktorú žiaci majú poznať, lebo patrí k štandardizovaným dielam (jej rozsah sa dá zvládnuť za jednu hodinu). Ocenili aj úlohy zamerané na afektívny cieľ vyučovania – žiaci mali prezentovať vlastné pocity, a tak v nich budovať empatiu k ľuďom typu Maca Mlieča, ktorý v ojedinelých prípadoch je aj nadčasovou literárnou postavou.

Spoločne sme skonštatovali, že na základe vlastných skúseností môžeme potvrdiť opodstatnenosť zadávať žiakom samostatné práce, napr. vytvorenie prezentácie, lebo „nútiť“ žiaka pracovať samostatne a vyhľadávať potrebné informácie. Uvedomili sme si však, že keďže najčastejším informačným zdrojom je internet, je veľmi dôležité usmerňovať žiakov získavať informácie z dôveryhodných zdrojov, aby neboli negatívne ovplyvňovaní rôznymi alternatívnymi médiami.

Na piatom stretnutí sme si vymedzili pojem metakognícia. Ide o spôsob, ako predvídať, monitorovať, kontrolovať a hodnotiť kogníciu. V školskej praxi spočíva v tom, že si žiak uvedomuje, čo sa má naučiť a dosiahnuť, aká stratégia je správna a realizovateľná a ako napreduje. Umožňuje žiakom dohliadať na vlastné učenie, čo posilňuje ich pocit zodpovednosti a motiváciu. Metakognitívne zručnosti pomáhajú žiakom premýšľať o sebe a nielen zhromažďovať vedomosti. Rozmýšľajú nad tým, ako sa môžu niečo nové naučiť, ako to dosiahnuť pomocou už poznaného, hodnotia sami seba pri rôznych činnostiach, analyzujú nimi použité metódy a postupy.

Členka klubu, vyučujúca cudzí jazyk, sa s nami podelila o vlastnú pedagogickú skúsenosť, kedy sa snažila uplatniť metakognitívne metódy a formy práce na vyučovaní nemeckého jazyka. Vybrala si tému Obchod a služby, ktorá je súčasťou tematických okruhov v cieľových požiadavkách pre maturantov. Žiaci pracovali s textom, ktorý sa na prvý pohľad zdal náročný, avšak implementácia úloh pred čítaním textu, žiakom pomohla získať celkom dobrú slovnú zásobu, aby potom mohli ľahšie formulovať, alebo vyjadriť svoje myšlienky vlastnými slovami. Žiaci celý čas pracovali v skupinách a úlohy mali rozdelené na úlohy pred čítaním textu, v priebehu čítania a po prečítaní textu. Vyučujúca si na záver pripravila pre žiakov dotazník, kde sa snažila zistiť, či použitie metakognitívnych stratégií (K-W-L, 3-2-1) na vyučovaní je opodstatnené.

Učitelia v diskusii porovnali svoje skúsenosti v používaní a uplatňovaní rôznych stratégií a metód v rozvoji čitateľskej gramotnosti. Zhodli sa na tom, že existuje množstvo foriem a metód, ako sa dá pracovať s textom, či už odborným, alebo textom v cudzom jazyku, avšak všetky tieto postupy si vyžadujú uvedomeného žiaka, ktorý má potrebu vzdelávania a upevňovania nadobudnutých vedomostí vo všeobecnosti. Neľahkou úlohou učiteľov je teda okrem vedomostí naučiť žiaka aj tomuto vedomiu. Členovia klubu zhodnotili, že v našej pedagogickej praxi prevládajú žiaci, ktorí najradšej len prijímajú už hotové poznatky. Týchto žiakov je často problém aktivizovať a motivovať rôznymi

cvičeniami, ktoré vnímajú prvoplánovo – len splniť úlohu, nič sa nenaučiť. O to náročnejšia je práca učiteľa, ktorý si musí pripraviť také metódy a postupy, ktoré zaujmú a vzdelajú žiaka rôzneho typu. Sú však aj žiaci, ktorí sa radi zúčastňujú rôznych aktivít na hodine, a tí často dokážu strhnúť k aktivite aj svojich pasívnejších spolužiakov. Týchto žiakov je potrebné podchytiť, aby vo vzdelávaní uvedomelo pokračovali a rozvíjali svoje zručnosti. Rozvíjaniu iných, ale aj metakognitívnych zručností by možno pomohla menšia obsahová náplň učiva, čím by sa vytvoril priestor na precvičovanie a uplatňovanie cieľových zručností. Najväčší problém je v súčasnosti často spomínaný nezáujem žiakov o čítanie ako také. Nemajú trpezlivosť prečítať a vnímať dlhší text a potom úlohy k nemu plnia mechanicky, bez záujmu o to, či odpovedali správne. Učiteľ preto musí vyberať texty so zaujímavou témou, prípadne so zaujímavými úlohami.

Nasledujúce stretnutie sa týkalo témy formulácie a kladenia otázok z textu žiakom. Členka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti, vyučujúca ruského jazyka a dejepisu, predstavila danú tému a uviedla kľúčové body, na ktoré sa pri spracovaní témy zamerala. Zdôraznila, že pri formulovaní otázok je dôležité a potrebné sa riadiť nasledujúcimi kritériami:

- otázka má byť formulovaná jasne, zrozumiteľne, jednoznačne, konkrétne,
- otázka má byť logicky a stylisticky správna,
- otázky by mali mať jasnú štruktúru a systém,
- nemali by sa používať otázky s už vopred naznačenou odpoveďou,
- pri kladení otázok je potrebné dbať na tému rozhovoru, riešený problém,
- učiteľ by si nemal na otázku odpovedať sám (okrem tzv. rečnickej otázky),
- pri kladení otázok učiteľom by malo byť oslovených čo najviac študentov,
- po odpovedi by mal učiteľ poskytnúť spätnú väzbu,
- ak študent nevie na otázku odpovedať, má učiteľ položiť doplňujúcu otázku.

Pri samotnej práci s textom si musíme uvedomiť, čo chceme dosiahnuť, s akými žiakmi budeme pracovať, aké zdroje využijeme a čo bude obsahom pracovného listu či prezentácie.

Ako konkrétnu ukážku práce s textom pripravila pracovný list určený pre žiakov 4. ročníka v predmete ruský jazyk a literatúra. Zvolila si prácu s textom rozprávky Alexandra Sergejeviča Puškina – Rozprávka o rybárovi a rybke – formuláciu a kladenie otázok k textu rozprávky:

Класс: Четвёртый класс

Тематический раздел: Книга – друг человека / Kniha – priateľ človeka

Тема урока: Популярные русские писатели – Сказка о рыбаке и рыбке/ Oblíbení ruskí autori – Rozprávka o rybárovi a rybke

Тип урока: комбинированный

Формы работы: фронтальная /коллективная/ форма работы

Средства обучения: учебник, доска, текст сказки, презентация, интерактивная доска

Цели урока:

- **Коммуникативная**

Формирование лексических, грамматических и произносительных навыков говорения

Развитие умения читать, говорить и писать

- **Когнитивная**

Тренирование лексики, которая касается темы «Сказка о рыбаке и рыбке».

- **Аффективная**

Формирование любви к русскому языку и к русской грамматике

Ход урока

Введение, мотивация /организационная часть урока/

Повторение учебного материала

Актуализация. Презентация нового учебного материала: На последнем уроке ученики получили домашнее задание – прочитать к теме «Книга – друг человека» - Сказку о рыбаке и рыбке и кроме того, найти все информации, которые касаются этого произведения и писателя Пушкина. На сегодняшнем уроке поговорим об этом произведении.

Разработка нового учебного материала: Сказку можно прочитать по интернету на сайте:

<https://ilibrary.ru/text/456/p.1/index.html>

Детальный анализ сказки - вопросы к сказке:

- Кто написал это произведение? /Александр Сергеевич Пушкин/
- В каком году написал сказку? /в 1833/
- У какого крупного природного объекта старик жил? / у моря/
- В каком жилище жил старик? / в землянке/
- Что закидывал старик в море? /невод/
- Сколько лет рыбачил рыбак? / тридцать три года/
- Какого цвета была рыбка? /золотая/
- С кем жил старик в землянке? /со старухой/
- Чем занималась в сказке старуха пока была бедная? /пряла пряжу/
- Сколько раз закидывал в море старик невод? /три раза/
- Что предлагала рыбка в обмен на спасение? /откуп/

- Что попросила старуха от рыбки в первый раз? /новое корыто/
- Что было на шее у старухи, когда она стала дворянкой? /жемчуг/
- Куда старуха послала старика когда стала дворянкой? /на конюшню/
- Где хотела жить жена рыбака в своем последнем желании? /в Окияне море/
- Чем плеснула рыбка по воде при последней встрече со стариком? /с хвостом/
- С каким корытом осталась старуха в конце сказки? /с разбитым/
- Какое поучение можно взять себе из этой сказки? /не надо быть жадным человеком/

Повторение и закрепление учебного материала

Домашнее задание

Подведение итогов урока

Taktiež si pripravila ukážku práce s textami s následne formulovanými otázkami k nemu pre žiakov 2. ročníka v predmete dejepis na tému Versaillský systém – výsledky prvej svetovej vojny. V ďalšej časti stretnutia členovia klubu diskutovali na tému stretnutia. Zhodli sa na tom, že učitelia by mali pôsobiť na študentov motivačne, ovládať princípy rétoriky, rozvíjať ich hodnotiace myslenie, tvorivosť, dávať im otázky umožňujúce voľnosť odpovedí a úlohy na rozvíjanie myslenia v oblasti racionálnych problémov.

Siedme stretnutie sa nieslo v duchu témy tvorby testov na čitateľskú gramotnosť. Stretnutie bolo zamerané na odbornú konzultáciu a výmenu vlastných skúseností z praxe učiteľov v oblasti pedagogického merania. Je preto dôležité okrem známych stratégií a metód spoznať aj úspešné postupy svojich kolegov.

V úvode stretnutia sme si vymedzili pojem testovanie v školskom vzdelávaní. Je to spôsob, ako predvídať, monitorovať, kontrolovať a hodnotiť kogníciu. Veľká pozornosť sa venuje práve primeranému a objektívnemu spôsobu hodnotenia. Skúšame a hodnotíme vtedy, ak potrebujeme zistiť v relatívne krátkom čase osvojené schopnosti a zručnosti žiakov. Takéto skúšanie by malo byť čo najobjektívnejšie a zároveň rýchle a efektívne. Z tohto hľadiska je pre našu potrebu veľmi vhodné testovanie. Objektívnosť kontrolného procesu vo väčšine vyučovacích predmetov má zásadný význam pre použitie didaktických testov. Člen klubu, vyučujúci odborné predmety, sa s nami podelil o vlastnú pedagogickú skúsenosť, kedy sa snaží uplatniť metódy a formy práce pri testovaní ako jednej z foriem písomnej kontroly.

Učitelia v diskusii porovnali svoje skúsenosti v používaní a uplatňovaní rôznych metód v meraní výsledkov vzdelávania. Pedagogická kontrola je chápaná ako odborná činnosť učiteľa, ktorou sa zisťujú výsledky výchovného procesu. Jej podstatou je vlastne porovnávanie výsledkov žiakovej činnosti (uplatnenie vedomostí, zručností a návykov) s určenými požiadavkami, normami,

predpismi, zákonmi atď. a zisťovanie miery ich rozdielov.

Kontrolou zisťujeme: 1. čo žiak vie a čo nevie,

2. aká je miera toho, čo vie, oproti tomu, čo má vedieť.

Objektívnosť kontrolného procesu vo väčšine vyučovacích predmetov má zásadný význam pre použitie didaktických testov. Členovia klubu uviedli, že v našej pedagogickej praxi tvorba a vyhodnotenie školského testu je zložitý proces, ktorý kladie na prácu učiteľa pomerne vysoké nároky. Na zvládnutie týchto zručností je potrebný dlhší čas, ako to umožňuje naše vzdelávanie. Záleží na samotných účastníkoch vzdelávania, ako budú ďalej rozvíjať svoje zručnosti v tejto dôležitej oblasti pedagogickej praxe, aby vedeli kvalitatívne lepšie diagnostikovať výsledky výučby.

Na ôsmom stretnutí sme sa zameriavali na aktívne učenie, ktoré je niekedy označované aj ako „riadené aktívne učenie“ (RAU), ktoré kladie dôraz na komunikáciu, spoluprácu a aktivitu žiakov. Najnovšie technológie poskytujú učiteľom dostatok informácií a učebného materiálu na skvalitnenie výučby a zvyšujú u žiakov záujem o prácu s ponúkaným textom. Naš učiteľský klub diskutoval o rôznorodosti učebných materiálov vhodných na realizáciu takejto výučby. Každý z nás ponúkol nejaký nápad, či už v podobe samotného materiálu /textu/, alebo v podobe internetových portálov s obsahom článkov vhodných na nácvik čitateľskej gramotnosti s uplatnením aktívneho učenia sa.

Členka nášho klubu, vyučujúca cudzí jazyk, predstavila krátku ukážku svojej vyučovacej hodiny zameranej na aktívny prístup k práci s textom. Túto hodinu zároveň využila na uplatnenie prierezovej témy, keďže sa tu prelínajú dva vyučovacie predmety, v tomto prípade cudzí a slovenský jazyk, konkrétne literatúra. Témou boli príbehy gréckeho bájkara Ezopa, ktoré sa jej v praxi osvedčili kvôli ich obsahovej a štylistickej nenáročnosti a zaujímavému posolstvu. Ako naša kolegyňa uviedla, bajky pútali pozornosť žiakov v nižších aj vyšších ročníkoch. Mnohí si v príbehoch našli svoje „naj“. Pre niekoho to bola nekomplikovaná gramatika a prevažne zrozumiteľná slovná zásoba, iného oslovil dej a posolstvo bajky. Zistila, že morálne ponaučenie, ktoré každá z bajok prináša, je živnou pôdou odvahy žiaka vôbec sa ozvať, argumentovať, porozprávať o vlastných zážitkoch, kedy sa obsah týchto myšlienok potvrdil. Najaktívnejší v komunikácii boli žiaci, ktorí vo voľnom čase radi čítajú.

Ukážka zo zbierky Ezopových bajok

The Boy Who Cried Wolf

There once was a boy who kept sheep not far from the village. He would often become bored and to amuse himself he would call out,

„Wolf! Wolf!“, although there was no wolf about.

The villagers would stop what they were doing and run to save the sheep from the wolf's jaw. Once

they arrived at the pasture, the boy just laughed. The naughty boy played this joke over and over until the villagers were tired of him.

One day while the boy was watching the sheep, a wolf did come into the fold. The boy cried and cried, „Wolf! Wolf!“

No one came. The wolf had a feast of sheep that day.

Po prečítaní príbehu môžu žiaci najprv sami popremýšľať, aká morálna myšlienka je v ňom ukrytá. Je dobré, keď premýšľajú nahlas, vo forme dialógu so spolužiakmi aj učiteľom. Tým si precvičujú vyjadrenia typu : „Ja si myslím / nemyslím, Podľa mňa, Určite“ atď.

Po tejto diskusii sa dozvedia, o akú etickú myšlienku v bájke naozaj ide a či ich úvahy boli správne alebo nie.

Morálne ponaučenie, vyplývajúce z tohto príbehu je :

NO ONE WILL BELIEVE A HABITUAL LIER EVEN WHEN HE IS TELLING THE TRUTH.

NIKTO NEBUDE VERIŤ NOTORICKÉMU KLAMÁROVI, AJ KEĎ HOVORÍ PRAVDU.

Následne žiaci pracujú s touto myšlienkou: môžu rozprávať o vlastných skúsenostiach (kde, kedy a či vôbec boli svedkami situácie, v ktorej sa toto morálne ponaučenie potvrdilo).

Takýmto aktívnym prístupom si dostatočne precvičia časť svojich komunikačných schopností. Zároveň pri čítaní ďalších Ezopových bajok spoznajú mnohé výroky, ktoré boli pre nich dovtedy neznáme, prípadne doplnia nejaké ponaučenia, ktoré poznajú. Bonusom pre učiteľa bude, ak sa žiaci pokúsia vymyslieť vlastné etické myšlienky na základe nejakých daných situácií alebo príbehov. Napokon ku spokojnosti učiteľa prispeje aj skutočnosť, že väčšina z nich si tieto užitočné rady možno vezme k srdcu a nechajú sa nimi viesť po celý svoj život.

Na svojej hodine kolegyňa uplatnila niekoľko metód aktívnej práce s bajkou. Žiakom umožnila viesť monológ, v rámci ktorého mali bajku prerozprávať. Nasledovala diskusia zameraná na analýzu hlavnej myšlienky – morálneho ponaučenia. Diskusiu viedli žiaci navzájom medzi sebou, neskôr sa do rozhovoru zapojila aj vyučujúca. Rozhovor medzi samotnými žiakmi navzájom mal najlepšie uplatnenie v triedach s prevahou sebavedomejších jedincov, ktorí diskusiu viedli a vyzývali spolužiakov na zapojenie sa do rozhovoru. V triedach s prevahou introvertných žiakov bolo potrebné povzbudenie zo strany pedagóga.

Zaujímavou časťou výučby boli spomienky žiakov na situácie, v ktorých sa prejavil význam Ezopových etických myšlienok. Niektorí sa vyjadrili, že si podobné užitočné rady do života a rôzne obľúbené citáty doma zapisujú. Keďže aj v tomto prípade boli aktívnejší komunikatívni žiaci, vyučujúca sa rozhodla zamestnať tichších žiakov písomnou formou práce priamo na vyučovaní. Teda to, čo od nich očakávala v ústnom podaní, vyžadovala v písomnej podobe, aby predišla nečinnosti

žiakov. Potešila ju ich spätná väzba, keď tí najväčší trémisti odovzdali papier s pekne spracovanými argumentmi v rámci ich jazykových zručností. Prirodzene, našli sa aj takí, ktorí neprejavili veľký záujem o tento druh literatúry a o dianie na vyučovaní, z čoho vyplynul aj ich apatický prístup k aktivitám, zadaným vyučujúcou.

Deviate aj záverečné stretnutie Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti bolo venované téme čitateľskej gramotnosti a IKT a metodike práce s tabuľkami a grafmi. Vďaka prudkému rozvoju informačno-komunikačných technológií v posledných desaťročiach sa do popredia záujmu dostáva grafická gramotnosť ako jedna zo zložiek čitateľskej gramotnosti. Všeobecne platí, že ľudia v modernej spoločnosti sú schopní reagovať rýchlejšie a lepšie chápu význam informácie, keď sú dáta prezentované vizuálne. Preto vzrástol význam grafického vyjadrenia informácie a schopnosti interpretovať informácie z obrázkov. Pri zvyšovaní grafickej gramotnosti je potrebné na problematiku pozerieť z dvoch hľadísk – najskôr je potrebné naučiť žiakov čítať tabuľky a grafy, porozumieť im a vedieť informácie z nich navzájom prepojiť, vidieť súvislosti a využiť ich aj v praxi. Druhé hľadisko je, že je potrebné žiakov aj naučiť hľadať dôležité informácie v súvislom texte a vedieť ich spracovať do nesúvislého textu, teda do formy tabuľky alebo grafu.

Pre potreby rozvíjania grafickej gramotnosti žiakov strednej školy je potrebné hľadať aj atraktívne námety. Dôležité je, aby spracovanie zozbieraných dát viedlo k zobrazeniu a vyhodnoteniu dát formou tabuliek alebo grafov. Žiaci radi pracujú s pracovnými listami, preto by mali byť k spomínaným aktivitám spracované pracovné listy pre žiaka a pracovné listy s metodickými poznámkami pre učiteľa. Vyučujúca slovenského jazyka a literatúry a dejepisu predstavila pracovný list, ktorý pripravila k tejto téme a ktorý bol zameraný na tému druhej svetovej vojny.

DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA

pracovný list

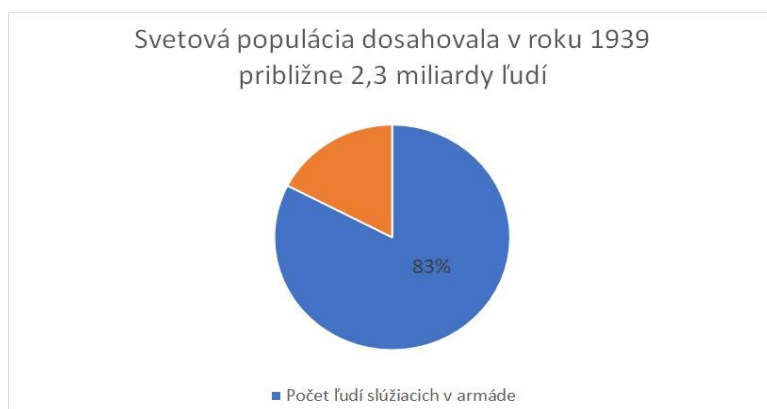
Presne 2194 dní trval najhorší vojenský konflikt v ľudskej histórii. Za týchto 6 rokov a 2 dni sa menila história hneď niekoľkokrát. Druhá svetová vojna sa do nej zapísala tak hlboko, že sa stala neodlúčiteľnou súčasťou všetkých ďalších generácií.

Medzi rokmi 1939–1945 sa svet menil na nepoznanie. Svetová vojna so sebou prináša dramatické zmeny vo všetkých aspektoch existencie. Mení sa spoločnosť, hospodárstvo, dopyt aj potreby ľudí. Krajina je devastovaná, milióny ľudí umierajú, pričom tých, čo o život pripraví vojna samotná, možno považovať za šťastlivcov. Najhoršej kapitole histórie aspoň z časti unikli len neutrálne krajiny. Na ich spočítanie by vám pokojne stačili prsty na vašich končatinách.

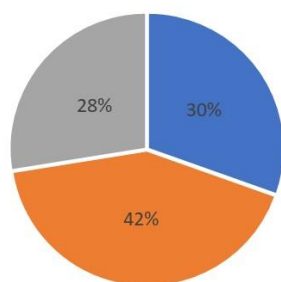
Štáty ktoré sa zúčastnili 2. sv. vojny na strane spojencov - modrá farba, na strane Osi čierna farba, neutrálne svetlo šedé (mapa je situovaná v čase vypuknutia vojny 1. septembra 1939).

Pred vypuknutím druhej svetovej vojny žilo na našej planéte približne 2,3 miliardy ľudí. V priebehu nasledujúcich 6 rokov sa do svetového konfliktu zapojil takmer každý z nich. V armáde slúžili starci, ženy aj deti. Napríklad Calvin Graham (USA) narukoval do armády vo veku 12 rokov, Sergej Aleškov sa mal bojovať pri Stalingrade zúčastňovať ako 6-ročný.

Druhá svetová vojna si vyžiadala podľa odhadov približne **70 miliónov** ľudských životov. Ako pri každom vojenskom konflikte však ľudia nezemierali len v zákopoch a na bojových frontoch. Milióny ľudí každodenne nachádzali smrť pri bombardovaní miest či zločinoch proti ľudskosti, ktoré páchali vojaci na oboch stranách konfliktu pri posune frontovej línie. V neposlednom rade obyčajných ľudí sužovali choroby a hladomor.

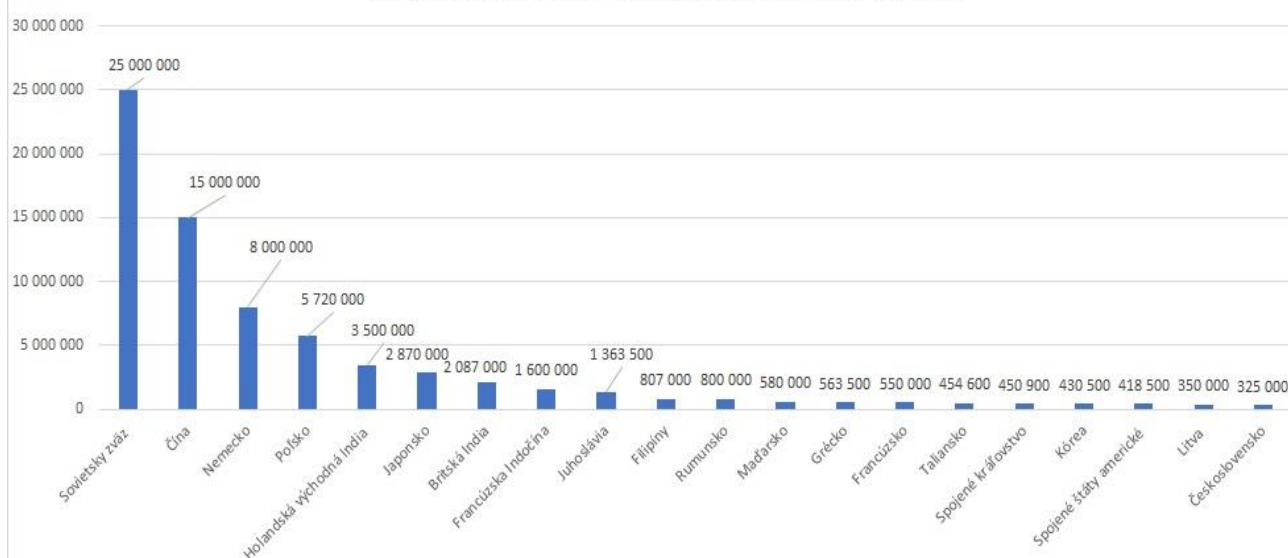
Druhej svetovej vojne pripisujú odborníci približne 70 miliónov ľudských obetí

■ Armádne obete
■ Civilné obete pri vojenských operáciách a vojnových zločinoch
■ Obete chorôb a hladomorov

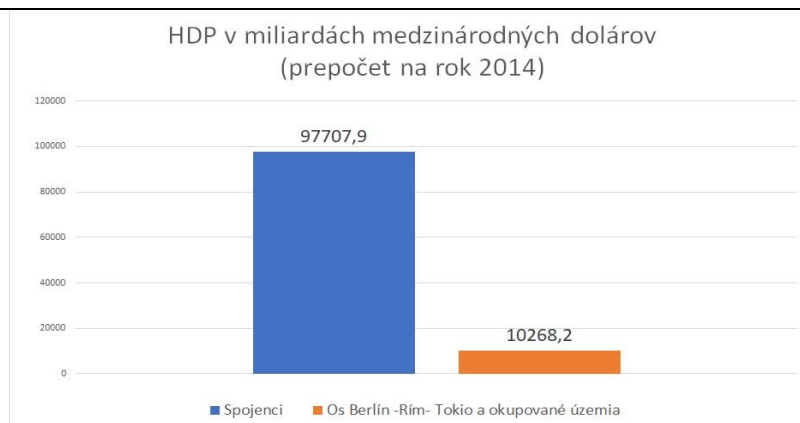
Zo 70 miliónov obetí pripadá viac ako polovica iba na dve krajiny. Najťažšiu obeť v tomto smere priniesol Sovietsky zväz, ktorý vojna pripravila o viac ako 26 miliónov obyvateľov. Druhá v poradí je Čína a až na treťom mieste je hlavný agresor konfliktu – Nemecko. Krátko po vojne, v marci 1946, [Stalin](#) verejne priznal, že Sovietsky zväz stratil počas vojny 7 miliónov občanov. Toto číslo bolo silne podhodnotené. Počas [Chruščovovej](#) éry bolo oficiálne priznané, že krajina prišla asi o 20 miliónov občanov. Až počas [Gorbačovovej](#) vlády koncom 80. rokov 20. storočia, však boli sovietske straty systematicky skúmané špeciálnou komisiou, ktorá stanovila, ich výšku na približne 26,6 milióna. Toto číslo Gorbačov po prvýkrát verejne prezentoval pri príležitosti 45. výročia konca vojny.

Počet obetí druhej svetovej vojny podľa štátnej príslušnosti

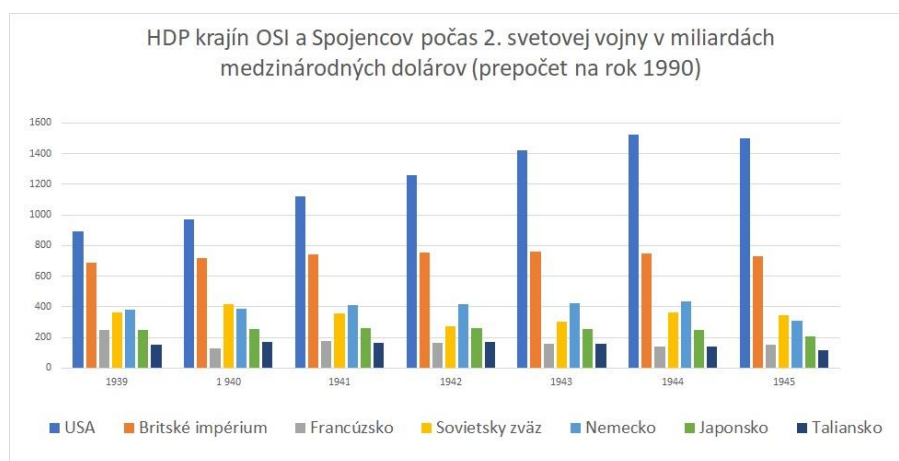

Vojnu vyhráva ekonomika

Moderným spôsobom vedená vojna je neodmysliteľne spojená aj s hospodárstvom. Frontové línie treba neustále zásobovať nielen stravou, ale aj muníciou (zbraňami). Tie k frontu putujú zásobovacími trasami po vzduchu i po súši vo vojenských transportéroch i dopravných lietadlách. Budujú sa cesty, celé prístavy, letiská. Zbrojársky priemysel je v rozkve, rovnako ako ťažba a spracovanie palív.

Modernú vojnu, ktorej počiatky tvorila práve tá v rokoch 1939-1945 nevyhrávajú vojaci, ale priemysel a technológie. Pri pohľade na HDP Spojencov a krajín Osi Berlín-Rím-Tokio je zrejmé, že šance na víťazstvo mal Hitler skutočne mizivé. Pri porovnaní jednotlivých krajín je už na prvý pohľad jasné, že najväčším víťazom vojny boli po ekonomickej stránke Spojené štáty americké.

O rozsahu 2. svetovej vojny hovoria aj štatistiky jej kľúčových momentov. Pre východný front to bola ofenzíva pri Stalingrade, ktorá otočila vývoj vojny vo východnej Európe. Druhým kľúčovým momentom bolo vylodenie Spojencov v Normandii a otvorenie druhého frontu, ktorý decentralizoval pôsobenie nemeckých jednotiek. O sile nacistického Nemecka zas svedčí fakt, že dokázalo na všetkých líniiach zhromaždiť dostatočný počet vlastných vojenských prostriedkov.

Spojenecké jednotky Vylodenie v Normandii	Červená armáda Ofenzíva pri Stalingrade
 156 000 mužov	1 143 000 mužov
 6 939 vojenských a dopravných plavidiel	 894 tankov
 11 590 lietadiel	 1115 lietadiel

Zo Slovenska bolo deportovaných približne 70 000 Židov pod zámienkou, že budú pracovať pre nacistickú Ríšu. Za každého vyvezeného Slováka sme museli Nemcom zaplatiť 500 ríšskych mariek. Z nášho územia bolo Židia vyvážaní do poľského Osvienčimu vlakmi. V Osvienčime zahynulo približne 1,5 milióna nevinných ľudí v plynových komorách, v dôsledku vyhladovania alebo ťažkých prác. Konali sa tu aj nehumánne experimenty. Najväčšiu vinu za experimenty nesie Josef Mengele.

Zdroje: <https://www.interez.sk/druha-svetova-vojna-v-cislach-v-stalingrade-bojoval-6-rocnny-chlapec-vojaci-tvorili-len-30-vsetkych-obeti/>

<https://www.osviencim.sk/>

<https://druhasvetvojna.mypage.cz/menu/zucastnene-staty>

Úlohy:

1. Koľko percent ľudí sa nezapojilo do druhej svetovej vojny?
2. Ktorým obetiam sa pripisuje v druhej svetovej vojne najväčší počet?
3. Koľko obetí prinieslo Československo?
4. Koľkonásobne prevýšili HDP Spojenci oproti Osi?
5. Ktorá krajina bola podľa HDP najbohatšia zo Spojencov?
6. Ktorá krajina bola podľa HDP najbohatšia z Osi?
7. Ktorá krajina bola podľa HDP najchudobnejšia zo Spojencov?
8. Ktorá krajina bola podľa HDP najchudobnejšia z Osi?
9. Porovnajte podľa obrázku, ktorá krajina viac nasadzovala v bojoch techniku a ktorá vojakov. Čo myslíte, prečo?
10. Na základe informácií o koncentračnom tábore si vytvorte vlastnú tabuľku alebo graf. Vyhl'adajte si viac informácií.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov**

Každé zo stretnutí obsahovalo skúseností vyučujúcich a zároveň odporúčania pre prax v jednotlivých ročníkoch – ako zlepšiť čitateľskú gramotnosť žiakov. Členovia klubu sa počas prvého polroka venovali cieľom čitateľskej gramotnosti, zameriavali sa na metakogníciu, analyzovali aktívne učenie, charakterizovali formuláciu, kladenie otázok a tvorbu testov na čitateľskú gramotnosť. Každý z nás zastáva názor, že správne riadené aktívne učenie na školách, realizované počas práce s textom, pripravuje žiakov na život v dobe, ktorá si pýta ľudí nielen vzdelaných, ale aj sebavedomých, schopných analyzovať, nahlas vysloviť myšlienku, vyjadriť názor, zaujať postoj k daniu okolo seba, nebáť sa ozvať a to všetko, samozrejme, v podobe diplomatického, neagresívneho vystupovania.

Nápad implementovať čitateľskú gramotnosť do vyučovacieho procesu je naozaj opodstatnený. Žiak rozvíja slovnú zásobu, zvyká si na prácu s textom, časom bude vedieť vybrať z textu informáciu, ktorú potrebuje, naučí sa komunikovať a čo je najdôležitejšie, tieto schopnosti sa mu zídu počas štúdia na univerzite, pri získavaní kvalifikačných zručností rôzneho druhu, štúdia na jazykovej škole, absolvovaní vzdelávacích kurzov a školení, v budúcom zamestnaní aj v bežnom živote. Zosumarizovali sme všetky poznatky o význame a výhodách čitateľskej gramotnosti u detí aj dospelých, zhodli sme sa, že byť v tomto smere negramotný je v dnešnej dobe zaostalé a nemoderné. Ak chceme napredovať, musíme na sebe pracovať nielen v rámci ovládania najnovších technológií, ale aj v takej oblasti, ktorú možno mnohí podceňujú a považujú za zbytočnú – tou je gramotnosť chápania slov, slovných spojení, viet a napokon aj celých textov, článkov, príbehov, jednoducho práca s textom akéhokoľvek druhu. Zlepšovaniu výsledkov čitateľskej gramotnosti pomohol aj metodický materiál a pracovné listy, ktoré boli využívané v jednotlivých ročníkoch vybraných predmetov.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Zuzana Hiščárová
12. Dátum	25.1.2021
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jaroslav Bujda
15. Dátum	25.1.2021
16. Podpis	